

УДК 005.934:33

ОРГАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗВО

Студ. В.В. Виноградов, гр. МгЗФБ 1-18
Науковий керівник доц. Н.В. Цимбаленко
Київський національний університет технологій та дизайну

Метою дослідження є формування теоретичних основ функціонування служби економічної безпеки (ЕБ) закладів вищої освіти (ЗВО) як суб'єктів господарювання. Досягнення визначеної мети передбачає виконання ряду **завдань**, а саме: визначення об'єкта і суб'єктів управління в системі ЕБ ЗВО; визначення поняття системи ЕБ та її основних властивостей; визначення мети та основних завдань служби ЕБ ЗВО.

Об'єкт дослідження: система економічної безпеки ЗВО.

Предметом дослідження визначено сукупність теоретичних положень організації служби безпеки в системі економічної безпеки ЗВО.

Методичною основою дослідження стало використання діалектичного підходу до аналізу й осмислення основних теоретичних аспектів організації служби економічної безпеки ЗВО. Використання методу теоретичних узагальнень стало основою для уточнення окремих понять теорії ЕБ ЗВО, визначення мети та основних завдань служби ЕБ ЗВО.

Наукова новизна отриманих результатів. Дана робота присвячена дослідженню теоретичних основ організації служби ЕБ українських ЗВО, що є відносно новим і недостатньо дослідженим у вітчизняній науковій літературі питанням.

Результати дослідження. Питанням забезпечення ЕБ на мікроекономічному рівні присвячено численні праці вітчизняних та зарубіжних науковців, аналіз доробку яких дозволив зробити висновок про те, що об'єктом управління в системі ЕБ ЗВО є такий його стан, який характеризується захищеністю ЗВО від негативних впливів чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, а також вмінням використовувати можливості за умов раціонального використання та розвитку економічного потенціалу ЗВО, а також забезпечення його конкурентоспроможності (КС) на основі гармонізації інтересів ЗВО з інтересами зацікавлених осіб. При цьому суб'єктами управління ЕБ є всі «... фізичні, або юридичні особи, які беруть участь в організації процесу комплексного забезпечення економічної безпеки...» [1, с. 90].

Система управління ЕБ ЗВО має бути інтегрованою в загальну систему управління ЗВО [2, с. 64-68] і охоплювати всі аспекти їх діяльності. Функціонування системи управління ЕБ на мікроекономічному рівні забезпечується на основі реалізації комплексу заходів, що перешкоджають виникненню негативних тенденцій розвитку суб'єкта господарювання і дозволяють ефективно реалізувати основну мету його діяльності [3, с. 76]. Властивості даної системи: цілісність, незалежність управління та економічна незалежність, здатність до саморозвитку і прогресу в мінливих умовах, ефективність соціально-економічної взаємодії суб'єктів управління.

Необхідність організації служби ЗВО обумовлюється сучасними умовами їх функціонування, в яких підтримка держави (для державних ЗВО) та ефективність діяльності стали недостатніми умовами забезпечення ЕБ з огляду на появу значної кількості суттєвих загроз з боку зовнішнього середовища, пов'язаних з процесами трансформації, євроінтеграції та глобалізації, а також з наслідками тривалих фінансово-економічної та соціально-політичної криз.

Організація служби ЕБ ЗВО базується на вивченні предмету управління із врахуванням всіх основних елементів ЕБ ЗВО, характеру та сили впливу чинників зовнішнього середовища, визначення цільових орієнтирів управління ЗВО.

Метою служби ЕБ ЗВО визначено забезпечення оптимального, з точки зору економічної доцільності, рівня ЕБ із врахуванням рівня економічного потенціалу ЗВО, його позиції на ринку освітніх послуг та стану зовнішнього середовища.

Основними завданнями служби ЕБ ЗВО є:

- забезпечення раціонального використання та розвитку економічного потенціалу ЗВО як основи для його функціонування. Недостатня увага до рівня та розвитку будь-якої зі складових економічного потенціалу призводить до створення загроз ЕБ ЗВО і, в подальшому, загроз функціонуванню ЗВО в цілому;
- забезпечення КС ЗВО на національному та міжнародному ринках освітніх послуг. Ефективність діяльності та рівень КС ЗВО в сучасних умовах визначаються не лише наявністю та ефективністю використання їх економічного потенціалу, а й характером впливу з боку інших суб'єктів соціально-економічних відносин, що вимагає збалансування інтересів всіх зацікавлених осіб з метою їх оптимального задоволення;
- протидія потенціальним та реальним загрозам ЕБ ЗВО. Превентивне управління потенціальними загрозами та протидія реальним загрозам є одним з основним завдань системи управління ЕБ ЗВО;
- використання можливостей, що виникають в зовнішньому середовищі ЗВО, є важливим завданням, оскільки невикористана можливість може стати для ЗВО загрозою, або перевагою конкурента, який нею скористається.

Крім того, організація служби ЕБ ЗВО потребує визначення місця даної системи в організаційній структурі. ЗВО найчастіше мають лінійно-штабну, або лінійно-функціональну організаційну структуру. Незалежно від організаційної структури ЗВО система управління ЕБ може передбачати виконання спеціальних тимчасових завдань (реалізацію проектів), що потребує тимчасового ускладнення організаційної структури ЗВО шляхом створення проектної групи. Крім того, вищим керівництвом ЗВО може бути прийнято рішення щодо тимчасового, або постійного залучення до управління ЕБ спеціалізованих сторонніх організацій з метою отримання консультацій, або практичної допомоги. В цілому, питання організації служби ЕБ залежить від масштабів діяльності окремого ЗВО, цілей управління та існуючої організаційної структури.

Висновки. В сучасних умовах діяльність ЗВО ускладнюється у зв'язку із появою нових і посиленням існуючих небезпек і загроз. Водночас, питання управління ЕБ ЗВО у вітчизняній економічній літературі є недостатньо розкритим. З огляду на це, проведено теоретичне дослідження питання організації служби ЕБ ЗВО. Визначено, що основними її завданнями є: забезпечення раціонального використання та розвитку економічного потенціалу ЗВО; забезпечення КС ЗВО на ринку освітніх послуг; протидія потенціальним та реальним загрозам; використання можливостей, що виникають в зовнішньому середовищі.

Ключові слова: заклад вищої освіти, економічна безпека, система економічної безпеки, служба економічної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лаптев С.М., Алькема В.Г., Сідак В.С., Копитко М.І. Комплексне забезпечення економічної безпеки підприємств : монографія / С.М. Лаптев, В.Г. Алькема, В.С. Сідак, М.І. Копитко; за ред. Копитко М.І. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 508 с.
2. Коврегін В. В. Формування ефективної системи державного регулювання економічної безпеки вищих навчальних закладів України : монографія / В. В. Коврегін. -Х: ФОП Панова А. М., 2016.-320 с.
3. Логутова Т.Г. Экономическая безопасность промышленных предприятий : монография / Т.Г. Логутова, Э.В. Камышникова. – Мариуполь : ГВУЗ «ПГТУ», 2013. – 230 с.